

УДК 336.77:334.72

**ФІНАНСОВО–КРЕДИТНИЙ МЕХАНІЗМ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА****к. е. н., професор, Бечко П. К., к. е. н., доцент, Боровик П. М.**

Уманський національний університет садівництва, Україна, Умань

У статті розглядається роль фінансово-кредитного механізму в системі економічної безпеки суб'єктів аграрного виробництва. Авторами за результатами дослідження узагальнені теоретичні основи фінансово-кредитного механізму в системі економічної безпеки суб'єктів аграрного виробництва та уточнено його функціональні особливості та методологічні характеристики.

Ключові слова: аграрне виробництво, аграрний бізнес, економічна безпека, фінансове оздоровлення, кредитні відносини, фінансово-кредитний механізм, кредит, механізми кредитування аграріїв, сезонність виробництва, процес виробництва.

Бечко П. К., П. Н. Боровик П. Н. Финансово-кредитный механизм в системе экономической безопасности субъектов сельскохозяйственного производства / Уманский национальный университет садоводства, Украина, Умань. В статье рассматривается роль финансово-кредитного механизма в системе экономической безопасности субъектов сельскохозяйственного производства. Авторами за результатами исследования обобщены теоретические основы финансово-кредитного механизма в системе экономической безопасности субъектов аграрного производства и уточнены его функциональные особенности и методологические характеристики.

Ключевые слова: сельскохозяйственное производство, сельскохозяйственный бизнес, экономическая безопасность, финансовое оздоровление, кредитные отношения, финансово-кредитный механизм,

кредит, механизмы кредитования сельскохозяйственных производителей, сезонность производства, процесс производства.

Bechko P.K., Borovyk P. M. Financial and credit mechanism in the economic security of subjects of agricultural production / Uman National University of horticulture, Ukraine, Uman. The article examines the role of financial and credit mechanism in the system of economic security subjects of agricultural production. The authors of the study results are summarized theoretical basis of financial and credit mechanism in the economic security of the subjects of agricultural production and its refined features and methodological characteristics.

Keywords: agricultural production, agricultural business, economic security, financial recovery, credit relations, financial and credit mechanism, the credit mechanisms for lending to agricultural producers, seasonality of production, the production process.

Вступ. Радикальні зміни вітчизняного аграрного виробництва за роки реформування суттєво вплинули на механізми кредитування аграріїв, що призвело до зростання ефективності аграрного виробництва їх фінансового оздоровлення та економічної безпеки. Внаслідок цих змін виникає потреба в ефективному управлінні фінансовими і кредитними ресурсами, авансованих в аграрний сектор економіки. Узагальнення і розроблення теоретичних і методичних основ механізмів кредитування суб'єктів господарювання національної економіки в цілому і аграрної галузі, зокрема, сприятиме їх фінансовому оздоровленню та економічній безпеці. Фінансове оздоровлення суб'єктів господарювання національної економіки через механізми кредитування дає змогу зменшити ризики їх функціонування внаслідок світової фінансової кризи. Перешкодами повномасштабного відновленню кредитування внаслідок світової фінансової кризи, покращенню фінансового стану, здатного забезпечити економічну безпеку суб'єктів господарювання галузі є прогалини щодо теоретичного дослідження окремих питань щодо теорії кредиту, зокрема механізмів кредитування та впливу на фінансове оздоровлення позичальників і

економічну безпеку.

Не дивлячись на те, що різним аспектам теоретичного дослідження механізмів банківського кредитування, здатних забезпечити фінансове оздоровлення позичальників та їх економічну безпеку присвячені чисельні дослідження вітчизняних і зарубіжних учених та практиків, теоретична їх база з врахуванням притаманних сільському господарству особливостей, специфіки національної економіки і сучасних тенденцій світової аграрної політики, розроблена недостатньо. Дослідженню теоретичних та практичних питань механізмів банківського кредитування суб'єктів аграрного виробництва впливу на їх фінансове оздоровлення та економічну безпеку присвячені наукові праці М.Я. Дем'яненка, Т.П.Герасімової, М.Й. Маліка, М.І. Кісіля, С.С. Осадця, П.Т. Саблука, О.О. Непочатенко та інших. Вивченню багатоаспектних теоретичних і практичних питань впливу механізмів кредитування на фінансове оздоровлення та економічну безпеку аграріїв присвячені праці багатьох класиків теорії кредиту та сучасних вітчизняних і зарубіжних вчених. Не дивлячись на давність економічної категорії механізмів кредитування до цього часу існують діаметрально протилежні з різним змістом погляди на їх визначення. Наслідком такого стану є розбіжності при визначенні впливу макроекономічних і мікроекономічних чинників на стан кредитування суб'єктів господарювання національної економіки, їх фінансового оздоровлення та економічну безпеку внаслідок кредитних взаємовідносин.

Формулювання мети статті та завдань. Актуальність і недостатнє дослідження проблем механізмів банківського кредитування суб'єктів аграрного виробництва за сучасних умов господарювання їх впливу на фінансове оздоровлення позичальників та економічну безпеку визначили вибір теми цієї публікації. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування механізмів банківського кредитування суб'єктів аграрного виробництва за ринкових умов господарювання із врахуванням специфічних і притаманних аграрній галузі особливостей процесу виробництва, здатних забезпечити фінансове оздоровлення позичальників та їх економічну безпеку.

Виклад основного матеріалу. Механізми кредитування суттєво впливають на фінансове оздоровлення позичальників їх економічну безпеку та економічні відносини. Розкриття їх сутності дає змогу повномасштабне визначати рівень та результати державної політики в царині грошово-кредитних відносин на макроекономічному та мікроекономічному рівнях. Внаслідок динамічного розвитку ринкових відносин в економічній теорії як серед вітчизняних, так і зарубіжних науковців досі ведуться дискусії щодо впливу механізмів кредитування на фінансове оздоровлення позичальників, їх економічну безпеку в цілому і на систему кредитування суб'єктів господарювання, зокрема. Внаслідок цього виникає нагальна потреба в їх дослідженні. За своєю економічною сутністю фінансове оздоровлення позичальників через механізми кредитування є складовою кредитної системи, а кредит є її базисним елементом.

Дослідження впливу механізмів кредитування на фінансове оздоровлення та економічну безпеку позичальників не є проблемою, яка відноситься лише до сучасних умов господарювання. Перш, ніж дати конкретну характеристику впливу механізмів кредитування на фінансове оздоровлення та економічну безпеку позичальників слід дійти до теоретичного консенсусу чи кредит є самостійною категорією чи за своїм теоретичним спрямування він входить до складу категорії фінансів. Переломним в дослідженні теоретичної сутності кредиту та механізму кредитування є результати російського вченого Лаврушина О.І. В 1999 р. ним видана книга «Гроші, кредит, банки» у якій найбільший інтерес викликала описана структура кредиту, а саме сутність понять: кредитор, позичальник і позичена вартість, вплив кредиту на фінансове оздоровлення позичальника та їх економічну безпеку [1, с. 112]. Дослідження проведені цим автором в царині теорії кредиту, механізмів кредитування цікаві з огляду на підхід щодо дослідження, оскільки точка зору щодо теоретичних підвалин теорії кредиту цього автора не зустрічається в інших джерелах і максимально характеризують кредит, враховуючи його особливості за сучасних умов, здатних забезпечити фінансове оздоровлення позичальника внаслідок

залучення ним кредитних ресурсів, забезпечуючи при цьому економічну безпеку.

Розбіжності, які виникають внаслідок проведених досліджень шереги вітчизняних і зарубіжних дослідників зводяться до вирішення двох напрямів в царині теоретичного обґрунтування теорії кредиту. По – перше – чи кредит є самостійною економічною категорією і по – друге - чи кредит є складовою фінансової категорії.

Досліджуючи теоретичне обґрунтування сутності механізмів кредитування та їх впливу на фінансове оздоровлення позичальників окремі автори дійшли до висновку, що кредитний механізм є невід'ємною складовою фінансового механізму; інші навпаки - надають кредитному механізму статусу виокремленої економічної категорії.

Існуюча за сучасних умов господарювання система управління фінансами суб'єктів господарювання аграрної галузі не адаптована до динамічних умов ринкової економіки, не сприяє формуванню відтворювальних пропорцій і забезпеченню аграріїв фінансовими ресурсами, що має негативний вплив на їх економічну безпеку. Актуальними залишаються питання синхронного функціонування елементів фінансово-кредитного механізму, збалансованості фінансових джерел, адекватних ринковим умовам розвитку відтворення специфічних активів в аграрній сфері економіки.

Сформований відповідно до вимог ринку фінансово-кредитний механізм сприяє більш ефективному використанню суб'єктами господарювання аграрної галузі ресурсного потенціалу шляхом залучення ресурсів з різних фінансових джерел, що гарантує не лише безперервність процесу виробництва, але його розширене відтворення є основною з передумов зростання ефективності виробництва, фінансового оздоровлення та економічної безпеки позичальників.

Доступність аграріїв до фінансових ресурсів, як позичених, так і залучених є однією із передумов підвищення їх фінансового оздоровлення, кредитоспроможності, зокрема та економічної безпеки, в цілому. Фінансово-кредитний механізм базуючись на двох складових – фінансовому і кредитному механізмі слугує єдиним інтегрованим механізмом, здатним об'єднати методи

фінансування і кредитування в результаті чого досягається систематизація відтворення і концентрація капіталу в аграрному сектору економіки, що позитивно впливає на фінансове оздоровлення позичальників. В той же час, як свідчать результати дослідження, ні фінансовий, ні кредитний механізм не підкріплені теоретичним вичерпним визначенням, які б чітко регламентували з класичної точки зору їх об'єкт, суб'єкт, мету, предмет, метод, особливо в умовах ринкового господарювання суб'єктів господарювання аграрної галузі.

Результати дослідження провідних науковців в царині теорії фінансів, кредиту, економічної безпеки дають узагальнене розуміння, що фінансовий механізм є складовою господарського механізму, представлений сукупністю видів і форм організації фінансових стосунків, умов і методів, які застосовуються при формуванні і використанні фінансових ресурсів. Фінансовий механізм суттєво впливає на економіку і соціальну сферу внаслідок чого здійснюється єдина фінансова політика держави, регіонів, органів місцевого самоврядування, господарюючих суб'єктів. Вплив фінансового механізму на економіку і соціальну сферу здійснюється, з одного боку, через структуру фінансового механізму і спрямованість його функцій на вирішення конкретних завдань з метою досягнення реального ефекту, з іншого боку - через розміри фінансових ресурсів, перерозподілених між суб'єктами економіки для задоволення економічних і соціальних потреб, здатних позитивно впливати на фінансове оздоровлення і економічну безпеку суб'єктів господарювання.

Фінансовий механізм впливає на суспільне виробництво через фінансове забезпечення і фінансове регулювання. При цьому, чим вищий рівень розвитку суспільства і його економіки, тим суттєвішою є роль фінансового регулювання. Фінансове забезпечення реалізується за допомогою самофінансування, самоокупності і безповоротного фінансування. Проблема практичного використання цих економічних важелів полягає у встановленні оптимального співвідношення між ними відповідно до сучасного етапу розвитку суспільства. Це загальноприйняте трактування розкриває сутність фінансового механізму з позиції визнання його двоїстого характеру. З одного боку, цей механізм

відображає сутність об'єктивної категорії фінансів і в цьому сенсі є носієм об'єктивних виробничих стосунків. З іншого боку - це конструювання конкретних фінансових відносин (створення цільових фондів, форм і умов формування фінансових ресурсів, методи управління фінансами тощо) – є суб'єктивна сторона прояву фінансового механізму. Проте, фінансові відносини можуть розглядатися швидше як об'єкт дії, чим суб'єкт. Суб'єктом можуть виступати держава, власники, агенти управління, які впливають на сукупність економічних стосунків, що виникають в процесі формування, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів. Цілеспрямовану дію вони здійснюють за допомогою фінансових важелів, методів, інструментів регуляторів.

У зв'язку з різноманітністю форм організації фінансових відносин фінансовий механізм має складну структуру, оскільки його функціонування обумовлене обсягами фінансових ресурсів, спрямованих на конкретні цілі і залежать від способів і форм їх формування та використання, а також каналів руху грошових коштів. В залежності від способів формування і розподілу фінансових ресурсів фінансовий механізм базується на наступних принципах:

- централізації і концентрації коштів (редистрибутивна модель або модель фірми);

- децентралізації і самофінансування суб'єктів економіки (ринкова модель).

Результати теоретичних досліджень свідчать, що за сучасних умов не повною мірою досліджені питання щодо сутності кредитних стосунків. Це не дає змоги визначити теоретичну сутність механізмів кредитування, впливу отриманих кредитів на фінансове оздоровлення позичальників та забезпечення їх економічної безпеки. Це проявляється в тому, що до цього часу теоретично не встановлено межі покриття кредитом потреби у фінансових ресурсах для забезпечення безперервності процесу виробництва, що унеможливорює визначення впливу кредиту на фінансове оздоровлення позичальника та його економічну безпеку.

Низька ефективність функціонування механізмів кредитування, що

склалися наприкінці 90-х років XX століття, пов'язана із недостатньою організацією кредитних стосунків в межах національної економіки, його невідповідністю сучасному рівню розвитку продуктивних сил і недостатнім врахуванням дії об'єктивних економічних законів.

З огляду на сучасні ринкові відносини кредит є базисним поняттям і визначає економічну основу механізмів кредитування поряд із способами, формами і методами організації кредитних відносин. В основі кредитних відносин лежить сутність кредиту, яка розкривається через його функції. Таким чином, механізми кредитування призвані забезпечити практичну реалізацію функцій кредиту, здатних позитивно вплинути на фінансове оздоровлення позичальників та їх економічну безпеку. З огляду на те, що кредит є самостійною категорією і не входить до категорії фінансів з цієї позиції варто розглядати сутність механізмів кредитування та їх вплив на фінансове оздоровлення позичальників та забезпечення їх економічної безпеки.

З приводу сутності механізмів кредитування найбільше обґрунтоване визначення зроблено К. Марксом, який вважав, що "...механізми кредитування постійно спрямовані до того, щоб за допомогою різного роду операцій, прийомів, технічних пристосувань звести дійсний металевий обіг до відносного мінімуму, що все скорочується" [2, с. 89].

Досліджуючи механізми кредитування окремими дослідниками були зроблені спроби виокремити їх в самостійний об'єкт дослідження. Так, зокрема Дем'яненко М.Я. досліджуючи цю категорію прирівнює механізми кредитування до механізму планування, фінансового механізму, госпрозрахунку як окрему ланку господарського механізму в цілому. За його визначеннями механізми кредитування це «...сукупність органів кредитної системи, коштів (важелів, стимулів), за допомогою яких кредитні установи виконують свої функції, впливають на діяльність суб'єктів господарювання і в цілому на процес виробництва господарюючих суб'єктів шляхом застосування специфічних принципів, форм і методів кредитування» [3, с. 15].

Обґрунтованість такої позиції полягає в тому, що дії економічних категорій

розглядаються в нерозривному зв'язку з їхніми специфічними механізмами, які в кінцевому результаті є складовими загальногосподарського механізму, здатного позитивно впливати на фінансове оздоровлення позичальників, забезпечуючи при цьому їх економічну безпеку.

Аналізуючи сутність механізмів кредитування з вищенаведених досліджень, можна стверджувати, що відбувається поєднання двох понять: механізмів кредитування та кредитної системи. З огляду на результати дослідження позицій авторів, наведених вище, впливає, що кредит за своєю сутністю охоплює і кредитну систему. Ми притримуємося такої позиції, що механізми кредитування є елементом кредитної системи, здатні забезпечити взаємодію інших елементів і функціонування кредитної системи; а по-друге, ми вважаємо за необхідне виокремити поняття кредитна система і механізми кредитування та їх вплив на фінансове оздоровлення і економічну безпеку позичальників.

Під механізмами банківського кредитування варто розуміти конкретний спосіб організації й використання перерозподільчої функції кредиту в частині надання коштів позичальникові в тимчасове користування на основі платності. Інакше кажучи, механізми банківського кредитування являють собою техніку кредитування в банках, здатних забезпечити фінансове оздоровлення позичальників та їх економічну безпеку.

У фінансовому словнику-довіднику сконцентровані характеристики найбільш вживаних економічних категорій представлено різними визначеннями механізмів кредитування; як складові господарського механізму що включає принципи кредитування, кредитне планування і управління кредитом, що перебувають під впливом дії економічних законів, економічної політики держави, цілей розширеного відтворення, задачами щодо підвищення ефективності суб'єктів господарювання їх фінансового оздоровлення та економічної безпеки. Механізми кредитування взаємозалежний з фінансовими механізмами за їх допомогою проводиться кредитна політика [4, с.111].

Поглиблене дослідження механізмів кредитування та їх вплив на

фінансове оздоровлення і економічну безпеку позичальників дає нам підстави стверджувати, що в основі цієї економічної категорії закладені виробничі відносини та економічні закони, що діють у кредитній сфері. Економічною основою механізмів кредитування є матеріальний процес виробництва та обігу, особливості якого проявляються в колообігу виробництва, його структурі, джерелах формування основних засобів і оборотних активів.

Важливою проблемою при дослідженні питання механізмів кредитування, яка підлягає вирішенню є порівняльна характеристика сутності «кредитний механізм» і "механізми кредитування " внаслідок того, що ці два поняття здебільшого ототожнюються. Необхідно відзначити, що в економічній літературі практично не зустрічається поділу цих понять, відсутній аналіз їх взаємозв'язку, співвідношення й підпорядкованості. Мабуть, із усіх існуючих на сьогоднішній день джерел літератури, можливо привести лише декілька прикладів в яких дослідженню "кредитний механізм " і "механізми кредитування" цій проблемі присвячені дослідження шереги вітчизняних та зарубіжних дослідників.

Результати дослідження проведені Кабушкіним С.Н. свідчать, що цей автор, характеризує кредитний механізм як єдність механізму дії і механізму свідомого використання кредиту, включає у вузькому розумінні цього поняття в механізми використання кредиту тільки основні принципові форми використання кредиту, а в широкому розумінні – форми, методи кредитування, які забезпечують їх реалізацію , під якими цей автор визначає їх як механізм кредитування [5, с. 139].

Герасімова Т.П. розглядає механізми кредитування більш поглиблено, її дослідження проведені з огляду на ринкову економіку та ринкові методи господарювання [6, с. 72]. Кредит є об'єктивною передумовою функціонування кредитного механізму, здатний забезпечити фінансове оздоровлення позичальників при забезпеченні їх економічної безпеки. Враховуючи таку аксіому кредитний механізм має забезпечити практичну реалізацію всіх функцій кредиту внаслідок того, що кредитний механізм сам по собі є функціонуючою системою, а будь-яка система складається із взаємозалежних між собою

елементів. Отже, можна констатувати, що механізми кредитування є лише складовою кредитного механізму.

Враховуючи вищенаведені результати дослідження, на нашу думку, економічне призначення кредитного механізму практично збігається з фінансовим, і полягає в перерозподілі ресурсів між різними ланками і сферами процесу відтворення з метою забезпечення його безперебійного функціонування, фінансового оздоровлення та економічної безпеки з тією лише відмінністю, що воно здійснюється на тимчасовій, платній і поворотній основі. Процеси фінансування і кредитування переплітаються навіть в тому випадку, якщо власник вкладає у виробництво свої власні кошти. Спостерігається взаємозалежність методів фінансування і кредитування, що особливо проявляється в аграрному секторі економіки: з врахуванням фінансування (субсидування) частини відсоткової ставки аграріям – позичальникам внаслідок застосування пільгового кредитування. Максимальний ефект від управління фінансовими і кредитними ресурсами кожен господарюючий суб'єкт здатний отримати внаслідок органічного їх поєднання в єдиному фінансово-кредитному механізмі. Лише в рамках такої інтеграції можна вирішити протиріччя між потребою в додаткових фінансових ресурсах чи їх відсутністю, не порушуючи безперервність процесу виробництва, забезпечуючи фінансове оздоровлення та економічну безпеку позичальників, оскільки дана потреба теоретично може бути задоволена за допомогою наступних джерел:

- шляхом створення резерву власних коштів. Внаслідок чого будуть створені передумови для подальшого посилення протиріччя між наявністю коштів і тимчасовою відсутністю потреби в них, що є основною із передумов економічної безпеки позичальника ;

- шляхом бюджетного фінансування. В той же час, кошти держбюджету не підлягають поверненню, а набирають ознаки власних фінансових джерел підприємства, тому виникає те ж протиріччя, що і в першому випадку;

- шляхом запозичення тимчасово вільних коштів, що означає дійсне задоволення потреби. Коли потреба в додаткових коштах відпадає, позикові

кошти можуть бути безболісно повернені кредиторів, чим забезпечиться економічна безпека позичальника.

Таким чином, за допомогою кредитного механізму підтримується оптимальна структура капіталу суб'єкта господарювання на всіх стадіях його колообігу. Складовими кредитного механізму є об'єкт, суб'єкт, мета, предмет і метод. Їх принципи сприяють виконання кредитним механізмом специфічних функцій, шляхом об'єднання способів, стимул-реакцій і важелів, нормативно-правового і інформаційного забезпечення, що дає змогу «вбудувати» його в структуру фінансового і розглядати надалі як єдиний фінансово-кредитний механізм.

Проведені теоретичні дослідження свідчать, що фінансово-кредитний механізм вітчизняної аграрної галузі тяжіє до централізації, і практично не функціонує при децентралізації. За таких умов, роль держави може бути визначена в широкому і у вузькому сенсі слова. У широкому сенсі роль держави полягає у визначенні законодавчої бази для дії ринкових механізмів. У вузькому сенсі слова держава виступає як безпосередній учасник ринкових відносин.

Системоутворюючою метою єдиного фінансово-кредитного механізму є безперервне відтворення фінансових ресурсів, здатних забезпечити фінансове оздоровлення і економічну безпеку позичальника. Фінансово-кредитний механізм в цьому аспекті розглядається як вбудований в процес відтворення сукупного суспільного продукту регулятор, за допомогою якого можна визначити вектор руху суспільного продукту його пропорції розподілу і споживання, вплив кредиту на фінансове оздоровлення позичальника та його економічну безпеку. Він створює фінансову основу безперервності відтворення аграрного виробництва, оскільки є невід'ємною частиною господарського механізму, сукупністю економічних структур, інститутів, форм і методів господарювання, за допомогою яких здійснюються ув'язка і узгодження суспільних, групових і приватних інтересів, забезпечуються функціонування і розвиток економіки.

Державі у фінансово-кредитному механізмі відтворення ресурсів аграрної галузі надається роль активного регулятора. Внаслідок цього модель єдиного фінансового механізму може бути представлена у вигляді багаторівневої «конструкції», у верхній частині якої розміщена структура макrorівня, представлена суб'єктами управління - керівними органами влади, що мають свою ієрархію і організацію, володіють певною сукупністю прямих і непрямих методів державної дії на економіку аграрної галузі, здатних забезпечити її стійкий розвиток, фінансове оздоровлення в подоланні допущених внаслідок нерозвиненості фінансового механізму диспропорцій, що забезпечує економічну безпеку позичальників.

Регіональний механізм управління фінансами займає проміжне становище - мезорівень. Відповідно до територіального поділу регіональний рівень включає фінансово-кредитний механізм суб'єктів і місцевих органів влади. На рівні регіону підключаються додаткові фінансові важелі, регулятори, а також різного роду фонди, зокрема інвестиційні, інноваційні, страхові, венчурні .

Оскільки сучасна аграрна галузь характеризується ускладненням структури і посиленням інтеграційних процесів, нами виокремлений підрівень фінансово-кредитного механізму інтегрованих формувань, в розпорядженні якого є достатній потенціал специфічних важелів і форм організації і регулювання максимальної і мінімальної межі співпраці як між суб'єктами, що входять в їх склад, так і в стосунках із спеціалізованими суб'єктами фінансово-кредитної системи, здатних забезпечити фінансове оздоровлення та економічну безпеку позичальників.

Кредитний механізм підприємства - це впорядкована сукупність форм і методів, за допомогою яких підприємство забезпечує себе необхідними грошовими коштами, перерозподіляючи їх між підрозділами на умовах фінансування або кредитування, досягає певного рівня стабільності і ліквідності, забезпечує рентабельну роботу, отримання максимального прибутку і вартості капіталу, що позитивно впливає на фінансове оздоровлення та економічну безпеку. Кредитний механізм підприємства підпорядкований до об'єктивних

вимог економічних законів. Його основи встановлюються державою для вирішення тих завдань, які стоять перед ним на тому або іншому етапі розвитку. За загальноприйнятим визначенням в структуру фінансового механізму підприємства входить низка взаємозв'язаних елементів: фінансові методи, фінансові важелі, правове, нормативне і інформаційне забезпечення. Відповідно до авторської концепції формування фінансово-кредитного механізму відома структура фінансового механізму доповнюється наступними елементами: фінансовими важелями (прямими і похідними), методами фінансування і методами кредитування, як самостійний елемент виокремлюється ресурсне забезпечення.

За період реформування аграрної галузі має місце деградація всіх видів ресурсів, що використовуються в сільському господарстві: значно скоротилося внесення органічних і мінеральних добрив. Внаслідок порушення агротехніки знижується родючість ґрунтів. Вибуття найбільш активної частини основних засобів випереджає її надходження. Має місце зростання неплатоспроможності сільськогосподарських підприємств внаслідок хронічної нестачі власного оборотного капіталу, що поглиблює негативні наслідки функціонування суб'єктів господарювання, загрожуючи економічній безпеці. Основною причиною таких трансформаційних процесів в аграрному секторі є відсутність наукових і методичних напрацювань, які би враховували потребу у фінансових ресурсах для забезпечення безперервного процесу виробництва, фінансового оздоровлення та економічної безпеки. Проведені дослідження свідчать, що фінансово - кредитний механізм є єдиним для всіх його рівнів (регіонального і господарюючого суб'єкта) і включає функціональну підсистему: сукупність методів, важелів, інструментів для управління процесом розподілу, перерозподілу, формування і використання фінансових ресурсів, і підсистему забезпечення – правового, нормативного і інформаційного. Екстраполяція представленого трактування на об'єкт дослідження дає можливість виокремити особливості його формування і способи застосування щодо аграрної сфери економіки.

Особливості фінансово-кредитного механізму суб'єктів аграрного виробництва проявляються у складі практично всіх його елементів: у системі методів фінансування і кредитування, методах управління фінансовими ресурсами, напрямках їх використання, наборі фінансових важелів, важелів, регуляторів. Структура фінансово-кредитного механізму аграрного сектору економіки далека від досконалості, оскільки її елементи неузгоджені, функціонують безсистемно, не забезпечуючи головної мети - безперервності процесу виробництва.

Висновки. Отже, механізми кредитування є складовою кредитних механізмів, здатних забезпечити фінансове оздоровлення суб'єктів господарювання та їх економічну безпеку. Являючись надбудовою кредитного механізму механізми кредитування виступають в ролі об'єктивної основи кредитних відносин, здатних забезпечити фінансове оздоровлення та економічну безпеку позичальників. Як форма функціонування кредиту, механізми кредитування і їх складові елементи відповідають сутності кредиту і законам, які чинні у сфері кредитних відносин. Основними сутнісними ознаками кредиту є повернення і платність. Умови повернення кредиту враховуються при організації конкретних форм використання перерозподільної функції кредиту - принципів і механізмів кредитування. Умовою повернення кредиту є завершення колообігу авансованих засобів у виробничий процес та вивільнення коштів з обороту суб'єкта кредитних відносин - позичальника в грошовій формі. Динамічність оборотних активів сфери виробництва і сфери обігу обумовлює зміну, постійні коливання як речового, так і кількісного їх складу а, отже, і їхньої вартості, що у свою чергу є основою прояву іншої сутнісної риси кредиту – платності.

Література:

- 1. Деньги, кредит, банки: учебник / под ред. Лаврушина. – [2-е изд., перероб. и доп.] – М.: Финансы и статистика, 1999. – 464 с.*
- 2. Маркс К. Капитал / К. Маркс и Ф. Энгельс – Соч., том 25. – С.89.*

3. Дем'яненко М. Кредитний механізм аграрного сектора економіки в період становлення ринкових відносин / М. Дем'яненко // Економіка України. – 1999. – № 4. – С. 15-24.
4. Фінансовий словник-довідник / М. Я. Дем'яненко, Ю. Я. Лузан, П. Т. Саблук, В. М. Скупий та ін.; За ред. М. Я. Дем'яненка. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 555 с.
5. Кабушкин С. Н. Управление банковским кредитным риском: учеб. пособие. – 2-е изд., стер. / С. Н. Кабушкин – М.: Новое знание, 2005. – 336 с.
6. Герасімова Т. П. Удосконалення механізму кредитування сільськогосподарських товаровиробників / Т. П. Герасімова // Вісник Уманського державного аграрного університету. – Умань, 2006 № 1-2 – С. 69-75.

References:

1. Den'hy, kredyt, banky: uchebnyk (1999) / pod red. Lavrushyna. – [2-e yzd., pererob. y dop.] – М.: Fynansy y statystyka.
2. Marks K. (1964) Kapytal / K. Marks y F. Enhel's – Soch., tom 25. – p. 89.
3. Dem'ianenko M. (1999) Kredytnyj mekhanizm ahrarnoho sektora ekonomiky v period stanovlennia rynkovykh vidnosyn / M. Dem'ianenko // Ekonomika Ukrainy, vol. 4. – pp. 15-24.
4. Finansovyy slovnyk-dovidnyk (2003) / M. Ya. Dem'ianenko, Yu. Ya. Luzan, P. T. Sabluk, V. M. Skupyy ta in.; Za red. M. Ya. Dem'ianenka. – K.: ІАЕ УААН.
5. Kabushkyn S. N. (2005) Upravlenye bankovskym kredytnym ryskom: ucheb. posobyе. – 2-e yzd., ster. / S. N. Kabushkyn – М.: Novoe znanye.
6. Herasimova T.P. (2006) Udoskonalennia mekhanizmu kredytuvannia sil's'kohospodars'kykh tovarovyrobnykiv / T. P. Herasimova // Visnyk Umans'koho derzhavnoho ahrarnoho universytetu. – Uman', vol. 1-2, pp. 69-75.